

23
Poštšina plačana v gotovini

73
Cena 2 Din
f

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALISCA V LJUBLJANI 1932/33

Slava in njeni mešetarji

23
Premijera 9. februarja 1933

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK : FR. LIPAH

LJUBLJANA, NEBOTIČNIK VI. NADSTR.

TELEFON 24-63

**ELEGANCA
TOČNOST
SOLIDNOST**

FRANCOSKI, ANGLEŠKI PLAŠČI

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

zhaja za vsako premijero

Premijera 9. februarja 1933

Milan Skrbinšek:

„Slava in njeni mešetarji“

Igra s prologom in v štirih dejanjih.

Povojna literatura nam je dala nekaj dram, ki slikajo grozote človeškega vojnega klanja, njega posledice v materijelnem in duhovnem svetu ter težke duševne muke, v katere tira človeka vojna diktatura, bijoča s svojimi zahtevami našemu boljšemu jazu in človeku prirojenemu etosu s pestjo v obraz. — Pri nas smo vprizorili od takšnih del »Konec poti«, »Grob neznanega vojaka«, »Vest«, »Stilmondskega župana« in »Zadoščenje«, same resne drame, v katerih gledamo boleti na vojno tezalnico priklenjenih src.

Igra, ki sta jo napisala Marcel Pagnol in Paul Nivoix, pa gleda človeku samemu na prste. Tista negativna stran njegove notranjosti, ki jo tu biča in s trpkostjo zasmehuje, je splošna, se kaže in se je kazala povsod na svetu, v vseh časih in prilikah. Avtorja bi bila mogla v tem pogledu bičati svoje ljudi tudi, ako bi ne bila napisala dela, ki se vrši v vojnem času (1915) in v povojnem (1924). V vsakem človeku so slabi nagibi, a vrsta individualnosti je pestra, diferenciranost se premika od individua do individua v minicijozno majhnih otenkih osebnostnih potez, ki kažejo poedinca kot njih vsoto. So pa izvestne negativne poteze v človeku, ki se izražajo pri večini ljudi v največji meri. Ena teh potez je — slavo hlepje.

Slučaj je nanese, da režiram letos že drugo stvar, v kateri je slavo hlepje kot kalen vrelec egocentrično usmerjenih natur gibalo dejanja. V Vombergarjevi »Vodi« kuje idealist Kopriva iz slavo hlepja vaščanov kapital za vodovod in se pri tem sam proslavi, ne da bi bil to njegov cilj. Tu je slava plačilo za nesebično delo! — V »Mešetarjih« pa kujejo egoistični elementi iz že zaslužene slave padlega junaka kapital zase in se s tem »proslave« kot moralni zavrženci, ki jim ni nič sveto, ne oseba padlega junaka, ne očetovska in materska ljubezen, ne iskrena ter lepa čustvenost dekleta, ki hrani spomin na padlega z ljubeznijo v svojem srcu.

V provincijalnem mestecu v Franciji živi majhen uradnik na prefekturi. Hrepenel je od svoje mladosti po politični karijeri, po tistem udejstvovanju, ki bi odgovarjalo njegovim zmožnostim; a so življenske prilike tako nanesele in je bil tudi njegov čist značaj kriv, da je danes že postaren, ves zgaran in resigniran. Tu se raznese vest, da je njegov sin na fronti junaško padel. Na mah postane kot oče takšnega za domovino zaslužnega heroja v vsej Franciji slaven, v svojem kraju pa persona grata. Njegova karijera se prične: predsednik »Društva staršev padlih herojev«! ... Nosilec volivne liste! ... Poslanec! ... Minister! Vse to radi sinove slavne smrti. A sin, čigar zemski ostanki so celo pokopani na domačem pokopališču in ki so mu tudi postavili spomenik — se vrne! Bila je pomota, zamenjali so ga z drugim, z resničnim junakom, ki je padel ob strojnici blizu njega, dočim je bil on le ranjen ter je s centralno anestezijo preživel devet let v nemškem ujetništvu, dokler ni nekega dne popolnoma ozdravel, ko se mu je vrnil spomin. Vrne se sredi volilnega vrveža, a živeti ne sme, ker bi sicer ne bil več junak — »Junak mora biti predvsem mrtev!« — in bi njegov slavljeni oče bil osmešen ter bi moral z lestve, po kateri misli splezati do viška svoje karijere spet nazaj na tla, v resignacijo in materijelno bedo!

A sin bi hotel živeti — »Biti hočem živ med živimi!« — pa ne sme. Skrivati se mora pod tujim imenom, kajti karijero njegovega očeta in onih parasitov, ki se krčevito oklepajo njegovega slavljenega fraka, da jih vlačijo s seboj po lestvi navzgor, je v nevarnosti. Sin je poštenjak, težko mu je goljufati svet — a očeta ne more upropastiti! Zato molči. Celo takrat mora molčati, ko inscenira politična stranka njegovega očeta tik pred volitvami triumfalen pohod na njegov grob, da pritegne s tem čim več volilcev. Za oknom stoji in zre na ta bučni spreved z godbo, z zastavami in pozlačenimi palmami, ne vedoč, kaj se godi.

»Kam gredo?« vpraša sestrčno. »Na tvoj grob!« — »Kako to? Kaj je to?« »To je — politika!« ...

Radi očeta mora brezdelno gledati na to komedijo in se do zadnjega, ko postane oče minister, skrivati pod tujim imenom ter se zatajevati. A ko prineso očetu ob njegovem imenovanju za ministra tovariši poslanci in novopečeni ministri v dar veliko umetniško sliko, ki predstavlja junaškega sina, v njem zavre. Zagnati se hoče vanjo, izkričati vso laž, razkrinkati vso to podlo komedijo. A tu mu zastavi eden pričujočih pot ter mu s povzdignjenim glasom zakliče: »Klobuk doli pred junakom Francije!« Pogled mu obvisi na obupnem obrazu očeta, premaga se — odkrije se pred sliko »padlega junaka«, globoko se pred njim prikloni in dé: »Oprostite, prevzelo me je — zelo dobro sem ga poznal!«

*

Vzporedno z glavnim dejanjem teče še zgodba sinovega zakonca in njegove nove ljubezni. Ko se vrne, je njegova žena že

štiri leta drugič poročena, a sestrična mu je ostala s svojo tiho ljubeznijo zvesta. Noče motiti žene v njenem blagostanju in družinskem miru — saj ima že sinčka — ter se v ljubezni zveže s sestrično.

*

Igra je pisana z zrelo odrsko tvornostjo, a njena notranja vrednost je še toliko večja, ker se avtor ni poslužil šablonskega efekta, da bi oče, ki postane minister, bil puhla glava in da bi njegov sin že po svojem značaju ne bil zmožen pasti junaške smrti. Le slučaj je, da ni resnično padel kot junak.

Glavnega junaka, očeta, pa spremlja na njegovi poti navzgor trpka življenjska resnica, da največkrat ni dovolj, če imaš osebne vrline in si nadarjen, če se hočeš povzpeti na mesto, ki ti gre. Ne, tvoja hrbtenica mora biti iz testa, na jeziku moraš imeti sladek sirup in tvoja vest mora biti gluha.

Oče Bachelet pa je raven človek. Venomer se oglašja njegova vest in da ni tu Berlureauja, bi sredi poti krenil nazaj. Berlureau pa je lopov. Že med vojno je spremenil svojo garažo v tovarno za granate, znal se je prisliniti tudi do županskega stolčka in je *spiritus agens* za vse nizkotno početje v tej igri. Zajel je očeta padlega heroja, moža poštenjaka, v svojo špekulativno zanjko in ga vleče — če je treba tudi s silo — tako dolgo navzgor, dokler tudi sam ne sede na ministrski stolec.

*

Avtorja nazivata to svoje delo »igra«. Vlila sta ga namreč v strugo, ki je idejno zaorana v satiričnem loku, po menjajoči se obliki svojega dna, pa se vali nekaj časa mračno kakor drama, nato valovi kakor življenjska komedija, se prelije v žuborečo veseloigro, ali pa poskakuje kakor farsa. — V sintezi teh slogov je zajeta mnogoličnost oblik, v katerih življenje poteka.

Razno

Pedagoške gledališče na Ruskem. Pedagoško gledališče, t. j. gledališče, ki je določeno samo za otroke in nedorasle, je originalna tvorba sovjetske Rusije in je od leta do leta bolj priljubljeno. Taka gledališča so skoro v vseh večjih mestih, njihov repertoar je po obliki in vsebini prilagoden otroški duši, posamezne predstave so določene posameznim starostnim dobam. Leningrad je imel prvo tako gledališče in so od vsega začetka beležili opažanja, kako mladina na posamezne predstave reagira. Ta opažanja tvorijo podlago za pedagoški in pedološki študij majhnih poslušalcev. To vrši nalašč za to določeno pedagoško osebje, ki neprestano opazuje otroke med predstavo in v pavzah.

»Sinja ptica« v Pragi. »Sinja ptica« je majhno rusko emigrantsko gledališče. Ustanovil ga je J. D. Južni in ga vodi že

12 let z velikim uspehom; zelo spretno je znal vzdržati v majhnem na višku veliko rusko umetnost in jo je celo še izpopolnil; z enako spretnostjo pa je znal tudi to originalno rusko umetnost ponesti v širni svet in je žel povsod priznanje. Poskušali so ga posnemati; nastalo je več takih majhnih ruskih umetniških gledališč, pa so vsa propadla, le on je s svojo družbo ostal, in sicer, kakor pravi, radi tega, ker hoče družba ostati ruska, ker noče nuditi občinstvu nikakšne internacionalne brozge, ampak svojo rusko »eksotiko«. Eksotiko seveda le v smislu inozemstva, sicer je to prava ruska umetnost: Folklor, slikarstvo, klasična glasba, klasični pesniki itd. Če predvaja družba n. pr. kak beneški prizor, so to Benetke, kakor si jih predstavlja Rus. To je skrivnost njenih uspehov. V splošnem predvaja družba majhne scene, vesele in tragične, ki so naštudirane z redko natančnostjo.

Trenutno potuje družba po Srednji Evropi in bije težke boje z deviznimi problemi, ki obnavljajo po svetu — nil novi sub sole — srednjeveške razmere. Povsod sliši družba mnogo o krizi. Celo v Ameriki so ji ljudje tožili o pomanjkanju denarja. Pa se vendar ni mogla pritoževati, da bi bile njene predstave slabo obiskane. Nasprotno. 32 tednov je bila v minulem letu v Ameriki. Povsod so jo sprejeli z odprtimi rokami, ne le v velikih mestih, ampak pred vsem v visoko izobraženem, očarljivo naivnem podeželju.

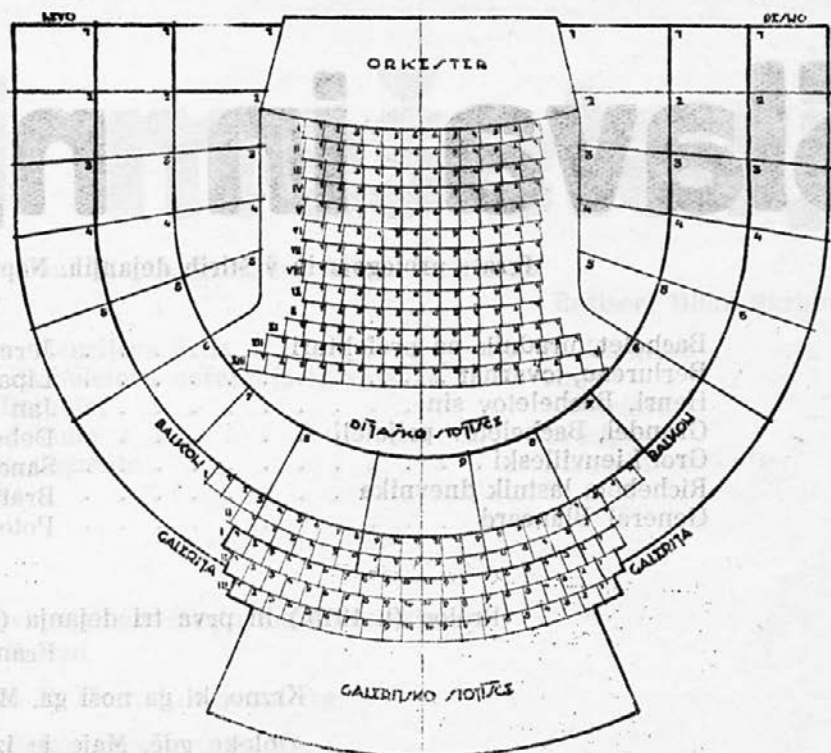
Kako je mogla nastati taka družba? Rodila jo je pred mnogimi leti prebohotna življenska sila igralcev »Moskovskega umetniškega teatra«, ki so začeli prirejati intimne večere, slavne »Kapusnike«, pri katerih so sladili prigrizek s parodijami, kabaretnimi pesmimi, šalami in humorističnimi govori; tu so najboljši umetniki, med njimi Šaljapin, Varlamov in dr. brez vsakega pridržka dali duška svoji duhovitosti. Zabave so se zavlekle pogosto do belega dne, do prihodnje skušnje v umetniškem teatru. Potem je postavil nekdo stvar na komercialno podlago; tako je nastal kabaret »Netopir«. »Sinja ptica« pa je nastala šele v emigraciji, in sicer 23. decembra 1921 v Berlinu. Od takrat pa do danes je absolvirala 4386 večerov pred publiko vseh civiliziranih dežel. V Češkoslovaški je sedaj že tretjič. Zanimivo je, da člani te družbe niso sami Rusi: En plesalec je Čeh, ena dama Bolgarka, ena v Rusiji aklimatizirana Jugoslovanka. »Smo«, pravi Južni, »ena familija, živimo skupno svoje lepo in težko življenje, ne poznamo nobene druge sreče kot tisto, ki smo jo našli: Sinjo ptico...«

Alexandre Charles Lecocq, francoski operetni komponist, je znan tudi pri nas po svoji opereti »Giroflé-Girofla«; minulega 3. junija je preteklo 100 let, odkar si je rodil v Parizu.

Rč.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Fr. Lipah. — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

A. PRELOČ

Ljubljana, Marijin trg - Tel. 3456

Slava in njeni mešetarji

Igra s prologom in v štirih dejanjih. Napisala: Marcel Pagnol in Paul Nivoix. Prevedel: Milan Skrbinšek.

Režiser: Milan Skrbinšek.

Bachelet, uradnik na prefekturi Jerman
Berlureau, tovarnar Lipah
Henri, Bacheletov sin Jan
Grandel, Bacheletov prijatelj Debevec
Grof Lieuvilleski Sancin
Richebon, lastnik dnevnika Bratina
General Blancard Potokar

Germaine, Henrijeva žena M. Danilova
Yvonne, Bacheletova nečakinja in rejenka Maja
Madame Bachelet Rakarjeva
Sel s prefektуре Brezigar
Sluga v parlamentu Planecki
Postreščka * * *

Ljudstvo.

Prolog (l. 1915.) in prva tri dejanja (l. 1924.) vrše v provincijalnem mestu male prefektуре v Franciji; četrto dejanje v Parizu.

Krznno, ki ga nosi ga. M. Danilova je od tvrdke E. Eber, Kongresni trg.

Obleke gdč. Maje je izvršil atelje Bazanela, Šelenburgova ulica 7-I.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Parter: Sedeži I. vrste Din 32.—
„ II. - III. vrste „ 30.—
„ IV. - VI. „ „ 27.50
„ VII. - IX. „ „ 25.50
„ X. - XI. „ „ 23.50
„ XII. - XIII. „ „ 21.50

Lože v parterju: Din 108.—
I. reda „ 108.—
„ „ 128.—
II. reda „ 76.—
„ „ 81.—
Peti ložni sedeži v parterju „ 22.—
I. redu „ 27.—
II. redu „ 16.50

Začetek ob 20.

Konec ob 23.

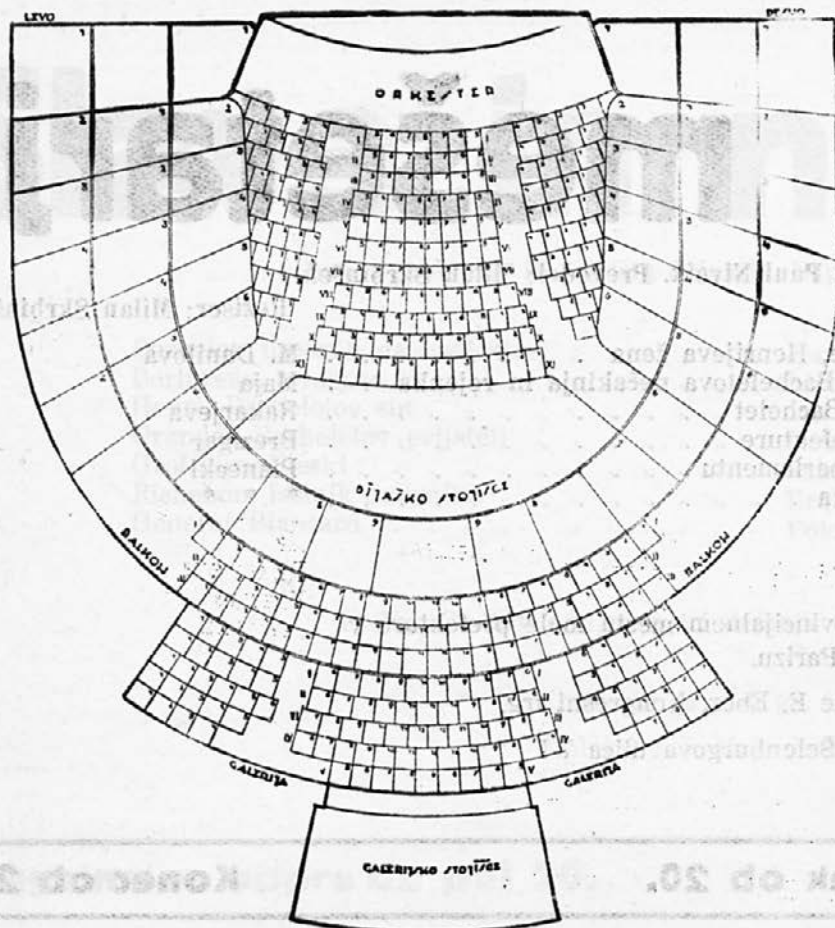
Balkon: Sedeži I. vrste Din 21.50
„ II. „ „ 18.50
Galerija: „ I. „ „ 15.—
„ II. „ „ 12.50
„ III. „ „ 10.50
Galerijsko stojališče „ 2.50
Dijaško stojališče „ 5.50

Predpisana taksa za penzije in fond je vračunana v cenah

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

MEINL-ova KAVA

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Bonboni, čokolade, bonbonijere, pecivo,
sadni soki, marmelade

ŠUMI

LJUBLJANA, GRADIŠČE 7-9

Tovarniška zaloga

Vedno sveže blago Nizke cene